

деякі викривлення демократії захоплює уми зовсім не тільки і не стільки теоретиків від політичної соціології або політології, але передусім – досить широкі шари тих самих соціальних сегментів, про які писали засновники теорії стратифікації, яка таким чином набуває навіть не стільки теоретичну, скільки політичну актуальність у сучасному світі.

Розгляд проблеми дозволив визначити таке: політична стратифікація суспільства, по-перше, дійсно існує. Виділяються специфічні соціально-політичні угруповання, що, з одного боку, займають певне становище в політичному просторі, з іншого – включають у себе реальні групи людей, що володіють певними політичними повноваженнями або не володіють ними, тому й виступають у якості різних суб'єктів політичної діяльності.

По-друге, виділяються різні типи політичної стратифікації суспільства, зокрема, природна (більшість населення з різних причин практично не може бути віднесеною до груп, що мають причетність до влади, володіють якимось владним ресурсом); політично мотивована (що пов'язана або з різними вадами демократії або притаманна недемократичним політичним системам і призводить до дійсно навмисної політичної нерівності громадян) та політично невідворотна, що виступає як

явище природне, неминуче і нормальне для розвиненої демократії.

По-третє, у сучасному суспільстві, навіть у випадку, якщо в ньому присутня досить реальна демократія, політичні нерівності різними шляхами та для реалізації різних цілей можуть інституціоналізуватися. Зокрема, це явище в Україні досить виразно виявляється у процесі прийняття та корекції законодавства про вибори різними політичними силами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Соловьев А. Политология. Политическая теория, политические технологии / А. И. Соловьев. – М. : Аспект Пресс, 2000. – 559 с.
2. Политическая социология / [Л. Н. Алисова, З. Т. Голенкова, В. Н. Иванов и др.] под ред. В. Н. Иванова, Г. Ю. Семигина. – М. : Мысль, 2000. – 295 с.
3. Куценко О. Стратифікація політична / О. Д. Куценко // Соціологія політики: енциклопедичний словник / [авт.-упоряд. : В. А. Полторака, О. В. Петрова, А. В. Толстоухов]. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2009. – С. 377-378.
4. Ильясов Ф. Политический маркетинг. Искусство и наука побеждать на выборах / Ф. Н. Ильясов. – М. : ИМА-пресс, 2000. – 200 с.
5. Бекешкіна І. Політичні інтереси і політичні орієнтації соціальних суб'єктів / І. Е. Бекешкіна // Соціологія політики: Підручник у 2-х частинах / [за ред. В. А. Полторака, О. В. Петрова, А. В. Толстоухова]. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2011. – Ч.1. – С. 159-171.

УДК 329.477

Прокопова О.А.

Харківський національний
Технічний університет НТУ „ХП”

ГЕОСТРАТЕГІЧНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ КРИЗЬ ПРИЗМУ МІЖПАРТІЙНОЇ БОРОТЬБИ

Розглянуто питання щодо геостратегічного вибору України під час міжпартійної парламентської боротьби. На основі аналізу результатів парламентських виборів у період (1994-2012 рр.) та зовнішньополітичних пріоритетів у передвиборчих програмах політичних сил України визначаються головні чинники впливу на формування її геостратегічного вибору України.

Ключові слова: геополітика, геостратегія, політичні партії, вибори, поляризація, партійні передвиборчі програми.

Прокопова О.А.

ГЕОСТРАТЕГИЧЕСКИЙ ВЫБОР УКРАИНЫ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ МЕЖПАРТИЙНОЙ БОРЬБЫ

Рассмотрен вопрос относительно геостратегического выбора Украины во время межпартийной парламентской борьбы. На основе анализа результатов парламентских выборов в период (1994-2012 гг.) и внешнеполитических приоритетов в предвыборных программах политических сил Украины определяются главные факторы влияния на формирование её геостратегического выбора.

Ключевые слова: геополитика, геостратегия, политические партии, выборы, поляризация, партийные предвыборные программы.

Prokopova O.A.

GEOSTRATEGYCAL CHOICE OF UKRAINIAN ACROSS PRISM OF INTERPARTY STRUGGLE

The article is sacred to the analysis of geostrategical choice of Ukrainian across prism of interparty struggle. The specific of ideological structurization and political-partial structurization of society is based on transformation of geostrategical choice of Ukrainian. The article generation own geopolitical and geostrategical depends on the understanding of changes the character of geopolitical interests with transformation of a geopolitical view in the programmers of political parties.

Key words: geopolitical, geostrategical, political parties, priorities, geostrategical choice geopolitical interests, political parties programmers.

У сучасному глобалізованому світі для більшості держав тією чи іншою мірою характерний процес інтеграції на глобальному чи регіональному рівні. Відмінність полягає лише в тому, наскільки ці процеси є глибинними та інтенсивними, а також, чи адекватно політичне керівництво країни обрало геостратегію для досягнення поставленої мети, тобто чи відповідає цей вибір національним інтересам народу цієї країни.

Для України тема геостратегічного вибору є актуальною від початку проголошення незалежності. Не дивлячись на ряд очевидних недоліків та переваг, які має Україна, а також аналогічних факторів в інших країнах та окремих регіонах, українська політична верхівка і досі не може оцінити наявний потенціал та обрати відповідну геостратегію для реалізації оптимального сценарію зовнішньополітичної інтеграції нашої держави..

Метою статті є аналіз передвиборчих програм політичних сил України щодо геостратегічних пріоритетів крізь призму міжпартійної парламентської боротьби в історичній ретроспективі (1994-2012 рр.).

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання вказаної проблеми був закладений у працях Дж.

Розенау, Р. Арона, З. Бжезинського, Г. Кіссінджера, О. Тоффлера, Ф. Фукуями, С. Хантінгтона. Варто відзначити фундаментальні роботи російських дослідників у галузях геополітики та геостратегії, зокрема, А. Богатурова, К. Гаджієва, М. Лебедевої, О. Панаріна, В. Пантіна, В. Лапкіна, А. Уткіна, Д. Фельдмана, П. Циганкова. Серед вітчизняних фахівців варто відзначити наукові доробки О. Василенко, Ю. Павленка, Є. Камінського, О. Коппеля, В. Манжолі, О. Пархомчука, Г. Перепелиці. Серед українських науковців, які вивчають проблеми інституціоналізації партійної системи та геостратегічного вибору України слід назвати О. Гараня, О. Майбороду, М. Томенка, М. Примуша, Ю. Шведа, Ю. Якименка та ін.

Проблема геостратегічного вибору поставала на всіх етапах українського державотворення.

Геостратегічною „віссю” князів Київської Русі був напрям „північ – південь”, яку М. Грушевський називав „чорноморською орієнтацією” [1, с.17]. Київські князі намагалися розбудувати державу „від моря до моря”, яка б була частиною греко-візантійського та західного світу. Геополітичні прагнення Галицько-Волинської держави були переважно західні, але чимало зусиль змушені були докладати на

оборону від східних завойовників. Геополітика козацько-гетьманської держави була пов'язана з принципом багатовекторності. З часом українські землі повністю перейшли під геополітичний вплив Російської імперії.

На початку і в кінці ХХ ст. серед українських політиків була популярною ідея створення політичного блоку країн Східної Європи, який би мав конкурувати, з одного боку, з Росією, а з іншого – з Європою. Прихильники такого блоку вважали, що його необхідність обумовлено політичними й географічними факторами. Зокрема С. Рудницький запропонував політичну концепцію створення Балтійсько-Понтійської Федерації, в яку мали увійти Фінляндія, Естонія, Латвія, Литва, Білорусія та Україна, окрім Польщі, яку автор вважав країною Середньої Європи [1, с.20]. Згодом доктрину Балтійсько-Чорноморського Союзу пропагував у своїх працях Ю. Липа (ті ж країни, але разом із Польщею) [1, с.21].

Реалізація державою геополітичних інтересів залежить від особливостей територіального розташування держави (рельєф місцевості, гідрографічна сітка, віддаленість від кордонів важливих економічних і політичних центрів), клімату, наявності природних ресурсів, виходу до морів і океанів, кількості населення, його політичної та ідеологічної згуртованості, а також від застосування нових технологій в економічній, інформаційній і військовій сферах. Геополітичне обґрунтування доцільності певних стратегічних напрямів діяльності держави в міжнародних відносинах визначається терміном „геостратегія”.

Геостратегія незалежної України визначається взаємодією і перехрещенням євразійської, євроатлантичної і чорноморської (південно-східної) парадигм. Незалежна Україна, розташована на перетині найпотужніших центрів світової геополітики. Всі вони мають досить глибокі історичні корені, що свідчить про їхню об'єктивність і важливість для існування держави. Кожного разу, коли Україна діставала можливість жити власним життям, вона мала визначатися насамперед у цих напрямках: з ким боротись, кому протистояти, а з ким укладати угоди і союзні відносини.

У термінах класичної геополітики перша парадигма втілює т. зв. телурократичний принцип (сухопутної сили, стійкість головних рис цивілізації, соціальних традицій, етичних настанов), друга –

таласократичний (морської сили, динамічний розвиток, ринкові взаємини, індивідуальна ініціатива, етична гнучкість тощо), тоді як третя може бути пов'язана з дією принципу „раймленду” (берегової лінії, зони зіткнення перших двох принципів, але також має і самостійну логіку існування, „логіку межі”).

На нашу думку, місце України можна визначити саме як „цивілізацію межі”. Україна історично виникає на межі зіткнення декількох цивілізаційних культур. Тому доля нашої держави пов'язана з вдосконаленням і розвитком цієї „логіки раймленду”, використовуючи досвід та надбання двох культур. Тобто залучення до сфери панування лише телурократичного або таласократичного принципів можна вважати згубним для України.

Але слід зазначити, що в практичному світовому значенні Україна розглядається як проміжний цивілізаційний простір між західною та євразійською цивілізаціями. Для Європи східні кордони України є лінією розлому між Європою та Росією. А Росія вбачає в західних кордонах України лінію розлому між НАТО та СНД – простором, який вважає „зоною своїх особливих інтересів”. Американський аналітик З. Бжезинський вказував на той факт, що Україна на євразійській шахівниці стала геополітичною віссю, тому що сам факт незалежності допомагає трансформувати Росію, яка без України не може бути імперією. Лише від України залежить імперський статус Росії [2, с.50]. Зазначимо, для того, щоб не бути марионеткою у чужих іграх, потрібні глибокі політичні й економічні трансформації в українському суспільстві, чітке самовизначення як суверенної держави з власними національними інтересами. Отже, українська геостратегія має ґрунтуватися на чітко визначених геополітичних пріоритетах і жорстко окресленому колі стратегічних партнерів.

За Конституцією України до повноважень депутатів належить визначення засад внутрішньої та зовнішньої політики [3, ст.85]. У зв'язку з тим, що зовнішньополітичні позиції партій багато в чому впливають і на формування всього комплексу перетворень основних засад внутрішньої та зовнішньої політики держави, а звідси її добробуту та злагоди, вважаємо за доцільне проаналізувати та систематизувати зміну геостратегічного вектору розвитку України крізь призму міжпартійної парламентської боротьби в

історичній ретроспективі (1994–2012 рр.). Базою нашого дослідження будуть виступати результати парламентських виборів та аналіз геостратегічного вектора розвитку в передвиборчих програмах політичних сил України.

У 1994 р. відбулися дострокові багатопартійні парламентські вибори. З 30 політичних партій 14 пройшли до Верховної Ради. КПУ отримала 90 мандатів, Народний Рух України – 20, Селянська партія України – 19, Соціалістична партія України – 15, Українська Республіканська партія – 9 [4].

У складі парламенту лівим партіям належало 30,61% депутатських мандатів, правим – 13%, а центристам – 4,19%. Найбільшого успіху ліві партії (КПУ, СПУ) домоглися на сході й на півдні країни. У центральних районах і особливо на заході вони мали значно менший успіх, а переможцями виявилися праві й правоцентристські партії. Але у парламенті жодна з політичних сил не мала необхідний потенціал для формування стійкої більшості.

Аналізуючи програмні установи зовнішньостратегічного курсу розвитку держави, зазначимо, що парламент не мав консенсусу стосовно цього питання. Ліві фракції виступали за утворення союзу з РФ та Білоруссю та проти співробітництва з євроатлантичними структурами. Праві наполягали на необхідності активізації зусиль у бік швидкого входження до ЄС та НАТО, а також за розірвання усіх зв'язків з РФ.

На парламентських виборах 1998 р. до виборчого бюлетеня були включені 21 партія та 9 виборчих блоків, що об'єднали, у свою чергу, 19 партій. У результаті КПУ набрала 24,6% голосів виборців, НРУ – 9,4%, блок СПУ-СелПУ – 8,5%, Партія зелених України – 5,4%, НДПУ – 5,01%, „Громада” – 4,7%, ПСПУ – 4,04%, СДПУ(о) – 4,01% [5].

Розглядаючи регіональний зріз електоральної підтримки партій можна простежити характерну ситуацію: партії націонал-демократичного спрямування (Народний Рух, Національний фронт) здобули перемогу в західних областях, підтримка комуністів базувалася на сході й у центрі, який комуністи ділили із СПУ Мороза.

Особливістю цих виборів було те, що на політичному полі з'явилися нові політичні актори з центристською ідеологією (ПЗУ, СДПУ(о)), які виступали за європейський та євроатлантичний вектор розвитку України. В результаті геостратегічний курс держави був пов'язаний з принципом багатовекторної

політики, але перевага надавалася європейському вектору розвитку.

На парламентських виборах 2002 р. з 33-х політичних партій і блоків, які брали участь у виборах, 6 партій пройшли встановлений 4% бар'єр. Блок Віктора Ющенка „Наша Україна” набрав 23,57% голосів виборців, Комуністична партія України – 19,98%, блок „За єдину Україну!” – 11,77%, Блок Юлії Тимошенко – 7,26%, Соціалістична партія України – 6,87%, Соціал-демократична партія України (об'єднана) – 6,27%. Таким чином, Блок „Наша Україна” в Верховній Раді отримала 112 мандатів, блок „За єдину Україну” – 101 мандат, КПУ – 65, СДПУ(о) – 24, СПУ – 23, Блок Ю. Тимошенко – 22 [5].

Парламентські вибори 2002 р., на наш погляд, мали дуже важливі наслідки. По-перше, на політичну сцену вийшла нова опозиційна еліта, яка була незадоволена політичним режимом діючого президента Л. Кучми. По-друге, за результатами виборів утворилися два „центри впливу”: так звана „партія влади” – „За ЄДУ”, яка виступала за багатовекторну політику, але перевага надавалася співробітництву з СНД, та опозиційний центр, що складався з декількох партій і блоків („Наша Україна”, БЮТ, СПУ), орієнтованих на лідера блоку „Наша Україна” В. Ющенка. Опозиція обрала чіткий геостратегічний курс на співробітництво з європейськими та євроатлантичними структурами. Таким чином, практично країна не мала чітких визначених геополітичних орієнтирів. По-третє, закладене в 2002 р. протистояння між двома центрами було продовжено в 2004 р.: лідером від влади виступив тодішній прем'єр-міністр В. Янукович (глава Партії регіонів, що входила в 2002 р. в блок „За ЄДУ”), а лідером від опозиції – голова фракції „Наша Україна” у Верховній Раді В. Ющенко.

Парламентські вибори 2006 р., відбувалися за пропорційною виборчою системою з 3% виборчим бар'єром. З 137 політичних партій у боротьбу за місця у вищому законодавчому органі держави включилося 45 суб'єктів виборчого процесу – 29 політичних партій та 16 партійних блоків. За результатами підрахунку голосів право на формування українського парламенту отримали п'ять політичних сил: Партія регіонів здобула 32,14% голосів виборців, БЮТ – 22,29%, Блок „Наша Україна” – 13,95%, СПУ – 5,69%, КПУ – 3,66%. Таким чином, у парламенті України Партія регіонів отримала 186 депутатських місць, БЮТ –

129, Блок „Наша Україна” – 81, СПУ – 33, КПУ – 21 [6]. Зазначимо деякі особливості міжпартійної парламентської боротьби. По-перше, політичні преференції електорату на виборах 2006 р., як і в попередні виборчі кампанії, мали яскраво виражений регіональний характер. Виборці півдня та сходу України переважно віддавали свої голоси за Партію регіонів та КПУ, в той час як на заході – за БЮТ та Блок „Наша Україна”. У північно-західній частині „помаранчеві” в цілому отримали в 5,4 рази більше голосів, ніж „біло-сині” (65% проти 12%), а у південно-східній частині, навпаки, „біло-сині” в 4,2 рази більше голосів, ніж „помаранчеві” (близько 60% проти 14%). По-друге, вибори наочно продемонстрували поглиблення геополітичного (цивілізаційного) розколу України. Вже через рік після „помаранчевої революції” правлячі блоки посіли друге та третє місце, в той час, як Партія Регіонів набрала найбільше голосів.

У дострокових парламентських виборах 2007 р. брали участь 21 політична сила. До Верховної Ради пройшли: Партія регіонів, яка набрала 34,37% голосів виборців, Блок Юлії Тимошенко – 30,71%, Блок Наша Україна – Народна Самооборона – 14,15%, Комуністична партія – 5,39%, Блок Литвина – 3,96%. Таким чином, у парламенті України Партія регіонів отримала 175 депутатських місць, БЮТ – 156, Блок „Наша Україна” – 72, КПУ – 27, Блок Литвина – 33 [7]. Для міжпартійної парламентської боротьби того часу були характерні такі риси. По-перше, чітко виражені регіональні симпатії виборців: у північно-західній частині України „помаранчеві” отримали в 5,1 рази більше голосів, ніж „біло-сині” (69% проти 13%), а у південно-східній частині, навпаки, „біло-сині” в 3,5 рази більше, ніж „помаранчеві” (59% проти 17%). По-друге, геостратегічна невизначеність держави була пов’язана з „паралічним” станом державної влади, коли точилася постійна боротьба між законодавчою та виконавчою гілками влади.

У парламентських виборах 2012 р. брали участь 22 політичні партії. „Партія регіонів” набрала 30 % голосів, ВО „Батьківщина” – 25,54%, партія „УДАР” – 13,96%, ВО „Свобода” – 10,44%. Загалом Партія регіонів отримала 185 мандатів, ВО „Батьківщина” – 101, „УДАР” – 40, ВО „Свобода” – 37, КПУ – 32, „Єдиний центр” – 3, Народна партія – 2, „Союз” – 1, Радикальної партії О.Ляшка – 1, а також 43 самовисуванця [7].

Можна визначити такі особливості міжпартійної боротьби. По-перше, за новим законом „Про вибори народних депутатів України”, в виборах, які проходили за змішаною системою, могли брати участь тільки партії; по-друге, партія „Батьківщина” зуміла скласти серйозну конкуренцію „Партії регіонам”, навіть не дивлячись на те, що лідер Ю.Тимошенко знаходилась в місцях позбавлення волі. По-третє, до парламенту пройшли партії суто націоналістичного спрямування та виступають за повну європейську та євроатлантичну інтеграцію України. Їх діяльність в парламенті була пов’язана з блокуванням трибуни, зривом процесу голосування. По-четверте, сьогодні Партія Регіонів виступає заручником свого електорату, для якого характерний проросійський та антинатовський настрій. Зазначимо, що 17% населення України – етнічні росіяни, 30% наших співгромадян вважають рідною російську мову [8]. У побутовій сфері і на роботі російською мовою користується близько половини населення країни. Російський чинник обумовлює особливу політичну позицію більшості населення східних і південних регіонів країни, в яких переважно мешкають російськомовні громадяни України. Що дуже важливо – росіяни, які мешкають в Україні, не вважають себе „національною меншістю”.

Разом із цим в Україні існує проблемна ситуація, коли третина громадян виступають одночасно за союз з Росією і за союз з Європою. Зокрема, згідно з даними щорічного соціологічного моніторингу Академії наук України, не менше 60% українців виступають за відновлення союзу разом з Росією та Білоруссю [8]. Але водночас ідею інтеграції України в ЄС також підтримує така сама кількість громадян. Ці дані свідчать, що українці мають амбівалентну суперечливу масову геополітичну свідомість. Звичайно, так не має бути, але такий стан свідомості українців політики не можуть ігнорувати.

З усього вищезазначеного можна зробити такий висновок.

У 90-х роках міжпартійна боротьба привела до ідеологічної поляризації суспільства, коли жорстке протистояння комуністів і національних демократів уособлювало головний конфлікт і визначало розвиток політичного процесу. Поляризація означає жорстке протистояння за наявності великої дистанції в ідеологічних позиціях впливових політичних партій. Разом із цим

починає непомітно кристалізуватись провладна еліта т.зв. „партія влади” навколо Президента, що призводить до гіпертрофії центру та втрату партіями ідеологічності.

З часом напруга між ідеологічними супротивниками почала спадати, а політичне поле структурувалося і розросталося за рахунок партій-сателітів (наприклад, Комуністична партія робітників і селян, Комуністична партія (оновлена)) та виборчих блоків. Усупереч очікуванням, блоки швидко перетворилися на технологічний засіб потрапляння до влади, замість того, щоб стати сходинкою до консолідації великих політичних партій навколо право- та ліволіберальних лідерів. Заміна партій як суб'єктів виборчого процесу виборчими блоками з постійно змінюваним складом учасників призвела до загострення міжпартійної боротьби, подальшої деградації партійної системи, а також перешкоджання її процесу інституціоналізації.

Для 2000-х років характерне наростання впливу фінансово-бізнесових структур – новонароджених олігархів і їхніх, утворених на засадах клієнтелізму кланів, які прагнуть оволодіти усією повнотою влади в суспільстві.

Відбуваються парадоксальні речі. По-перше, принципівих відмінностей у програмах політичних сил немає, а гострота боротьби зашкалює. По-друге, роль „справжньої” опозиції відводиться лівим, насамперед – комуністам, які вбачають своїх головних супротивників у „національних демократах”, а не в „капіталістах”, з якими періодично вступають в союз.

У післяпомаранчевий період знову начебто зросла поляризованість (в розумінні непримиренності позицій партій – політичних конкурентів), але вона перестала бути ідеологічною. Тепер в основі протистоянь лежать економічні, геополітичні, геостратегічні, мовноетнічні, культурні поділи. Розкол правлячої еліти, жорстка боротьба між її групами за владу, а не за реформи, звернення до популізму та користування грішми олігархів у політичній практиці, безлад та інституційна криза внаслідок невдалої конституційної реформи приводить до проведення дострокових парламентських виборів у 2007 р. Загострення міжпартійної боротьби пов'язане не тільки з ідеологічними принципами, а і з завоюванням і перерозподілом економічних ресурсів.

Слід відзначити, що для західних суспільств, на відміну від України, входження до політичної еліти з іншої елітної групи, скажімо, бізнесовою, є нетиповим. Феномен олігархічних груп безпосередньо пов'язаний з ключовими особливостями української політичної системи, фундаментальною ознакою якої є зрощення політики та великого бізнесу. Поступово бізнес-групи почали створювати власні політичні партії або мати представників для лобіювання своїх інтересів у вищих органах влади. Партії стають основним джерелом для політико-економічних груп у боротьбі за владу.

Так, ні для кого не є таємницею, що такі бізнесмени, як Р. Ахметов, Б.Губський, С. Буряк та О. Буряк, Т. Васадзе, К. Жеваго, О. Абдуліна, О. Фельдман, І. Коломойський, С. Тарута, П. Порошенко, В. Гайдук, О. Третяков та інші одночасно мають або пряме, або опосередковане відношення до політики.

Таким чином, вочевидь, що визначальним чинником у міжпартійній парламентській боротьбі виступає рівень інституціоналізації та „олігархізації”. Між ними існує обернено-пропорційна залежність – олігархізація веде до зниження рівня інституціоналізації, а обидва ці виміри синхронізуються з етапами української геостратегічної трансформації.

Зазначимо, що формування геостратегічного вибору України пов'язано з принципом багатовекторності. Якщо ставити питання або західний, або східний геостратегічний вектор розвитку, то вибір шляхів ефективного розвитку буде свідомо обмеженим у геополітичному плані і буде нераціональним у соціальному відношенні. В обох випадках ми стикаємося із значними проблемами, що ґрунтуються на необхідності спершу достатньо розвинути внутрішній потенціал нашої країни, а тоді вже розвивати паритетні стосунки із „сильними світу”, що базуються на спільних, корпоративних інтересах, а не на необхідності лише підтримувати ту чи іншу зі сторін. На нашу думку, для України важливим у сенсі використання досвіду модернізації західної і східної суспільних систем є визначення механізмів взаємодії національної культури з такими, що впродовж століть перебували з нею у продуктивній взаємодії. Саме такий підхід є найбільш вірогідним варіантом конструктивної відповіді на ті загрози і труднощі

внутрішнього та зовнішнього характеру, які останнім часом характерні для України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Щокін Г. Основи політичної науки / Г.В. Щокін. – К.: Наукова думка, 2006. – 198 с.
2. Бжезинский З. Великая шахматная доска / З. Бжезинский. – М.: Междунар. отношения, 1998. – 134 с.
3. Конституція України. Офіційне видання. – К.: Міністерство юстиції України, 2012. – 125 с.
4. Міністерство юстиції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.goodvin.info/news/politika>
5. Результати парламентських виборів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://podrobnosti.ua/power/2012/11/13/870192.html>
6. Результати парламентських виборів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: uk.wikipedia.org
7. Воропаєв С. Актори президентських виборів 2010 [Електронний ресурс] / Воропаєв С. – Режим доступу: <http://www.unian.net/ukr/news/news-354043.html>.
8. Сайт фонду „Демократичні ініціативи” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dif.org.ua> .

УДК 328.122.2

Авксентьев А.О.

Харківський національний
університет імені В.Н. Каразіна

КІЛЬКІСНИЙ ВИМІР СИЛИ СУБ'ЄКТІВ У ПРЕДСТАВНИЦЬКИХ ОРГАНАХ: КОАЛІЦІЇ ТА „ІНДЕКСИ ВПЛИВУ”

Дослідження містить аналіз калькуляційних аспектів формування та функціонування коаліцій у представницьких органах. Розглядаються нетривіальні випадки невідповідності коаліційного впливу суб'єктів кількісному складу фракцій. Для парламентських фракцій Верховної Ради 5-7 скликань визначені „індекси впливу” з застосуванням інструментарію сучасної політичної науки.

Ключові слова: представницькі органи, баланс сил, коаліції, індекси впливу, голосування з квотою.

Авксентьев А.А.

КОЛИЧЕСТВЕННОЕ ИЗМЕРЕНИЕ СИЛЫ СУБЪЕКТОВ В ПРЕДСТАВИТЕЛЬСКИХ ОРГАНАХ: КОАЛИЦИИ И „ИНДЕКСЫ ВЛИЯНИЯ”

Исследование содержит анализ калькуляционных аспектов формирования и функционирования коалиций в представительских органах. Рассматриваются нетривиальные случаи несоответствия коалиционного влияния субъектов количественному составу фракций. Для парламентских фракций Верховной Рады 5-7 созывов определены „индексы влияния” с использованием инструментария современной политической науки.

Ключевые слова: представительские органы, баланс сил, коалиции, индексы влияния, голосование с квотой.